

väisiä pianon soittoon, vaikka ohikin itse Riihimäki soittamassa.

Osuustomme toiminta on ollut kokotulla vilkasta, vaan suoraan sanoen myöskin aikalailla huolimattomuudella pilattua. Monta kertaa on yleisö tullut petetyksi Iltamien suhteen. Sitä ei pitäisi jatkua. Minusta on tunnut, että osuustomme toimihenkilöissäkin on aikalailla I. W. W. käryä, mutta voinhan minäkin vaivata siitä, koska toisetkään eivät välitä.

Heti vapun jälkeen pitäisi ompeluseuran saada toimeksi iltama. No, niistä ehtii kertoa vielä myöhemmin.

Nykyään ei tietysti voi sanoa paljon mitään asioista, joita kyllä tapahtuu, mutta kun emme voi vapaasti keskustella, voimme ainakin lukea ja ajatella. Enemmän tietoa meidän pitää hankkia. Käykää moittiko kirjastoamme, että siinä on Iltan väliin rakkausromaaneeja. Jätetään ne jo toistaiseksi ja aletaan lukea selaisista kirjallisuutta, josta opimme miten luokkamme voi poistaa sorron ja vääryydet, jotka meitä rasittavat. Luulepa, että ei kolmas osakaann osuustomme naisista ole lainannut montakaan kirjastossamme makaavaa kirjaa. Jos he olisivat niitä lukuineet, eivät asiat osuustossamme olisi sillä kannalla kuin ne nyt ovat.

Tov., Hellen S.

SICAMOUS, B. C., CAN.

Nyt olisi jokaisella tilaisuus kehittää itseään täällä Sicamoussakin. Tärkeä on n.m. perustettu keskusteluseura, joka on jo pitänyt joitakin kokouksia. Toivotaan että siitä vielä muodostetaan sosialistiosasto. Sitten on meillä vielä pieni ompeluseura, joka toimii sanottu keskusteluseuran avuksi. K. seura luovutti \$10.00 läsitöiden ostoa varten, joita on tulla Winnipegistä asti. No, naiset tietysti tervetulleitä myöskin ompeluseurassa tehdään; tulkaa sils mukaan.

Pian on taas vappukin ja kaiken maailman työlliset viettävät yhteisiä juhlia. Salomon Armissa on järjestetty suuri vappujuhla ja sinne mekin sicamolaiset menemme. Mekin esitämme siellä pienen näytöskappaleen. Siellä tullaan esittämään useita kappaleita ja toivotaan juhlasta suurta ja ylevää.

Tov. Frank Rantasalo perheineen muutti täältä Salomon Armiin. Muistathan toveri toimia sielläkin uutta innoikkaasti sosialismin hyväksi kuin täälläkin.

Tämä kylä on vielä uutta. Peuraumat laukkaavat joka päivä mökin ympärillä.

Hauskaa vappua raatajille toivoo, tov., Mary Ranta.

BENALTO, ALTA, CAN.

Tervehdys taas pitkästä aikaa. Kevyt on saapunut tännekin linnun loukkaan. Maanmies on ahkerana peltoaan ja vaikka nytkin ylituvan ukko lunta näyttelee, niin farmarit vain ovat peltoissa.

Osuustollamme oli näyttötilama t. k. 12 p. jossa esitettiin näytöskappale "Takaasin taistelun tuoksina". Vähänlaisesti oli saapunut yleisöä. Kai farmarit säästivät hevostaan, että eivät halunneet sinne lähteä niitä yöksi seisottamaan, kun kova työ oli edessä. Vappuna tulee kurjalaiset tänne kahden näytöskappaleen kanssa. Tervetuloa!

Nuoret miehet ovat menneet aivan sukupahtoon tältä ympäriltä. Joka on esivallalta säästynyt, on mennyt nälkäruoskan pakotuksesta selkään taansa kaupalle suuremmille farmiseudulle.

Olin jo niin suutuksissani, että ajattelin etten enää koskaan kirjoita Toverittaren, kun runoa, jonka olen sinne lähettänyt pari kuukautta sitten, en ole nähty lehdestä, mutta viime lehdessä huomasi, että on toistaiseksi naisten kirjoitusta jäänyt pois, niin sain tuontouti takasin ja yritän uudestaan, jos tämä sivuuttaisi paperikoria. Siis lopetan tositoveruudella, Se Sama Akka.

ROCKLIN, CAL.

Ikävä kyllä, ettei meillä täällä Rocklinista minun muistakseni ainakaan vielä ole näkynyt minkään-

laista uutispätkää Toverittaren palstoilla.

Olemmeko me naiset uinahtaneet ikuisen tietämättömyyden uneen, vai mikä on kun ette muista, että naisten oma lehti on olemassakaan. — Huudan teille: herättäkää, käykää jo käsiksi yhteistyöhön! Heittäkäämme pois tuo pikkumaisuus ja eripuraisuus. Kehittäkäämme itseämme johonkin jaloon ja parempaan. Tilatkaamme joka nainen oma äänenkannattajamme Toveritar, jonka avulla voimme kehittää tietovarastoamme ja taistella tätä nurinkurista järjestelmää vastaan.

Aika on jo tullut ja meitä vaatii tosityöhön, toimintaan. Kun uhraat voimaasi, sisko, velkko, niin uusi aika sarastaa.

CHESTER, MASS.

Osuustomme ompeluseuran myyjäisiltama on toukok. 18 p. Koettakaa valmistaa työt ja tuokaa osaston haalille toukok. 15 p. jolloin on ompeluseuran kokous. Ne henkilöt, jotka eivät ole ottaneet ompeluseuran töl-tä tehdäkseen, mahdollisesti tekevät omantansa ja lahjoittavat myyjäisiin. Miehet, muistakaa tekin valmistaa myyjäisiin käsitöitä.

Ihanneliiton iltama 20 p. huhtik. onnistui hyvin. Oli hauskaa kuulla pikku palleroisten ohjelman esitystä. Jä-tä oli koko paljon. Lauluja, runoja, kertomuksia ja lasten näytöskappale "Palkkaajat". Olkaa ahkeria edellenkin lapset, että taas saamme viettää näin hauskoja iltoja, sillä se vanhankin mielen virkistää.

Toveritar Kari on lahjoittanut miehelleen pikku tyttären. Kalle kuuluu olevankin iltojen lahjasta. Kasvakoön Aune Tuulikki isänsä ja äitinsä vanhuuden iloksi.

Selostaa suomalaista painotuotetta. Satuina sanasotatille erään mannerheimiläisyyttä edustavan Iltan kanssa ja kysyin mikä hän pitää tapanaansa joka aika soimata Suomen sosialistipuoluetta ja puolustaa Suomen porvaripuoluetta ja niitä koettava selostaa paikkakunnan toiskielisillekin, niin hän sanoi vaan selostavansa suomalaista painotuotetta". Kes vain raukan alhaista toimintaa! Val koittaa selostaa naimantusten ja Pönnäntänden painotuotetta, ja puolustaa Suomen porvariston ja saksalaisjunkkereiden raakoa tekoja Suomen järjestyneitä työllisiä vastaan!

Pois henkiorjuus! Näin täytyy huodahtaa niille naisille, jotka taipuvat vahvemman puoliskon määräyksen alaisiksi, jos joskus tahtoisivat kynän kautta ajatuksiansa julki tuoda. Alkää alistuko saaramaisuuteen! Tartukaa vain kynään ja muistakaa kirjoituksillanne omaa lehteänne.

E. H.

PAKINAA ASTORIASTA

Päätin kylvätä täältä Astoriasta jotain ja pyytää Toverittaren toimitusta saattamaan kylhäyksen julkisuuteen.

Sotatellisuus on aiheuttanut suuren muutoksen Astorian suomalaisten elämässä. Kun maistele, miten sitä oltiin ja elettiin täällä muutama vuosi sitten, niin ei Astoria tunnu enää samalta kaupungilta eikä sen väestö samoilta ihmisiltä. Ruokatalojen avarat istumahuoneet olivat talvikaudet täynnä joutilaita hyvinvoivan näköisiä miehiä. Näytti kuin järjestys eli tuo olotila olisi jatkunut Aatamin ajoilta asti, niin itsepitäisen muuttumattomalta se näytti. Kuulin kerran erään "koiranleuan" sanovan, että "ne (kalamiehet) ovat vuosien vieressä kuluttaneet itsekukin koton itselleen penkkiin, jossa kolossa he viettävät aina talvenaikansa paitsi syömässä ja nukku-massa käyvät välillä."

Mutta nyt ei ole enää joutilaita istuskelijoita ei talojen edustoilla seisokkelijoita, vaan sitä vastoin näkee illoin aamuin katuja pitkin vyöryvä nsuuria miesjoukkoja; työmielen nautuiliin puettui-

na, kasvoilla aivan toinen ilme, kui nennet. Ne eivät ole enää veltoja ja pöhöttyneen näköisiä. Niissä kuvastuu työnraatajan leima. Kaikilla näyttää olevan kiire ja usko, että "kun on näin hyvät palkat, niin kyllähän sitä rahaa saa." Näyttää siltä, että työlläiset eivät huomaa ollenkaan sitä, että vaikka täällä on palkka verrattain korkea entiseen nähden, niin elinkustannukset ovat myös kohonneet melkein 100%

Osaston jäsenistö käy verrattain vähälukuisena osaston kokouksissa ja nekin, jotka käyvät, ovat vain "kävijöitä". Jos pitäisi saada henkilö johonkin osaston toimeen valituksi, niin siitäpä tulee pitkä keskustelu, saadaanpa monesti ehdotella kahta- kolmea kymmentä henkilöä johonkin vähäpätöiseen tehtävään, ennenkuin joku kokouksen jatkumiseen kyllästyneenä taipuu ottamaan tehtävän vastaan.

Osaston jäsenmäärä on kai verrattain iso nykyään, mutta jäsenkortinhän saa rahalla. Iltamissa käy väkeä myöskin kiitetävän paljon, mutta se on myöskin raha-kysymys ja rahaa kun on, "kun on näin hyvät palkat."

Täällä on myöskin työlläisten pystyttämä osuuskauppa, mutta olen tehnyt sen huomion, että sen olemassaolo ja kannatus on satunnaisten ostajien varassa. Järjestyneiden työlläistovereidemme talojen edustoilla autojaan poristelevat yksityisten kauppiaitten ajurit. Kauppiat ovat ihan humaltuneina tästä "hyvästä ajasta." Tämä on heille oikea "harvest" aikaa. Liikehuoneita laajennetaan ja laitetaan uusia ympäri kaupunkia. Mutta työlläisten oma kauppa (osuuskauppa) on kaiketi entisestään huomattavasti pienentynyt, tarkoitan sen liikevaihtoa.

Miten tämä on selitettävissä? Tietenkin toverit suhtautumisesaan osuuskauppaan asettuvat sen perin yleisen, kuluneen ja järjestymän väitteen taakse, että kun osuuskaupasta ei saa mitään, siellä oleva tavara on kuivaa ja onpa se vähän kalliimpaakin kuin yksityisten kauppoissa ja sitä pait-si sieltä ei anneta velaksi." Ja onpa sellaisiakin, jotka asettuvat sen perin löyhän teorian taakse, että osuustoiminnasta ei muka ole työväestölle mitään hyötyä. Väitteet, että osuuskauppa ei kykene palvelemaan ostajiaan ja antamaan heille yhtä hyviä etuja kuin yksityisetkin kauppiat ja parempiakin, ovat hyvin, sanoisinko typeriä ja lyhyntäköisiä.

Liikkeiden hyvyys (osuuskauppojenkin) riippuu niiden suuruudesta. Mitä suurempaa liikettä joku liike tekee, sitä halvemmaksi tulee sille tavaran välittäminen. Tavara ei ole koskaan seisontaa ja kuivettunutta, kusen vaihtuminen tapahtuu nopeaan.

Sanottakoon esimerkiksi että kauppias asettaa ostamaansa tavaraan keskimääräiseksi 20 pros. korkeamman ulosmyyntihinnan, kuin mitä se on hänelle itselleen maksanut. Ja hänellä on kustannuksia tuon tavaran kuluttajille toimittamisesta vain 5 pros., joten ero, puhdas voitto on 15 pros. Mutta jos jonkun toisen liikkeen liikevaihto on paljo pienempi, kuin tuon yllämainitun, mutta kustannukset: vuokrat, palkat, y-

m. ovat yhtä suuret, niin tuo kustannus pros. suurenee ja voitto pros. suhteellisesti pienenee. Tämä suhde voi muuttua niin, että jonkun liikkeen kustannus pros. on suurempi tavaraan asetettua voitto pros. Silloin liike tuottaa tappiota. Siis liikkeen edullisuus, ensikädessä sen omistajalle ja myöskin siitä ostajalle, riippuu melkein yksin omaan sen suuruudesta.

Jos työväestö ymmärtäisi nämä yksinkertaiset seikat, niin olempa varma, että se rientäisi kaikkialla hankkimaan kaiken tavaran osuustoiminnan välityksellä. Koska osuuskauppojen yksin-oikeutettuja liikkeen tuottaman hyödyn tai voiton sagjia, ovat sen ostajat. Ja koska tuo hyötökysymys riippuu juuri ensikädessä liikkeen suuruudesta, joskin jossain määrin siitä myöskin, kuinka hyvin se on järjestetty, kunnollisesta palveluskunnasta, ei pilaannuteta tavaraa jne., niin onhan selvää, että osuuskaupat muuttuvat hyödykkäiksi, kun sen ostajajoukko on suuri. Mutta jos työlläiset — porvarit eivät yleensä kannata osuuskauppoja — ostavat porvareitten kauppoista ja odottavat koska osuuskauppa tulee siihen kuntoon, että sieltä on yhtä edullinen ostaa, kuin porvareittenkin kaupasta, niin sen teorian mukaan joutuvat he olemaan yksityisen kauppiaan elättäjänä elämäniikensä. Mutta jos he liittyisivät heti osuuskaupan takana olevaan armeijaan, niin sitä mukaa myöskin kaupan asema paraniisi. Tavara ei hyllyillä ehtisi kuivettumaan, kun se ostettaisiin sitä mukaa sieltä pois, kun sitä sinne ostetaan sisään, mutta päin vastoin, tavara alkaisi olemaan kuivettunutta porvarein hyllyillä.

Naiset, perheiden emännät, ovat kaikkein suurimpia määrääjiä, mistä tavara ostetaan, sillä he ovat, varsinkin ruokatavaran yksinomaista ostajia. Harva mies pyrkii määrittelemään ja nokaansa tukkimaan emännälle kuuluvien tehtävien, että sanoisi mistä ja mistä pitää ostaa tavara.

Nyt, kun on näin "hyvä aika", niin laitetaanpa osuuskauppa siihen kuntoon, että se voi tarjota meille jotain etuisuuksia, kun tulee huono aika.

Porvareilta ostaessamme rikastuttamme heitä ja huonona aikana saamme nuolla näppiämme ja muistella tätä hyvää aikaa, kat-sellessamme porvareittemme äveriäisyyttä, jonka he tänä "harvesti" aikana ovat koonneet.

—i.

TYÖN ORJAT

KIRJ. JAMES O'NEIL

Hinta \$1.00

Ainoa suomenkielillä ilmestynyt kirja, joka selostaa Amerikan aikasempaa yhteiskunnallista kehitystä, köyhällisten elämää ja kärsimystä. Kirja on tavattoman mielenkiintoisesti kirjoitettu; se on kuin jännittävä romaani.

Tilataksa osoitteella:

TOVERIN KIRJAKAUPPA
Box 99 Astoria, Ore.

SUURI VALIKOIMA SIEVIÄ KUVATAULUJA

alhaisilla hinnoilla.

KEHYKSIA tehdään tilausten mukaan Toverin Kirjakauppa.